

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2017/2018**

HISTORIA

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 20 stron (zadania 1-23).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach postępuj zgodnie z poleceniem.
6. Rozwiązania zadań zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach.
7. Staraj się nie popełniać błędów przy wpisywaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędną odpowiedź przekreśl.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
9. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
10. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.

KOD UCZNIKA

--	--	--

Etap: rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	4	2	5	3	2	4	1	2	4	4	2	2	4	4	3	2	3	1	2	1	1	2	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																								

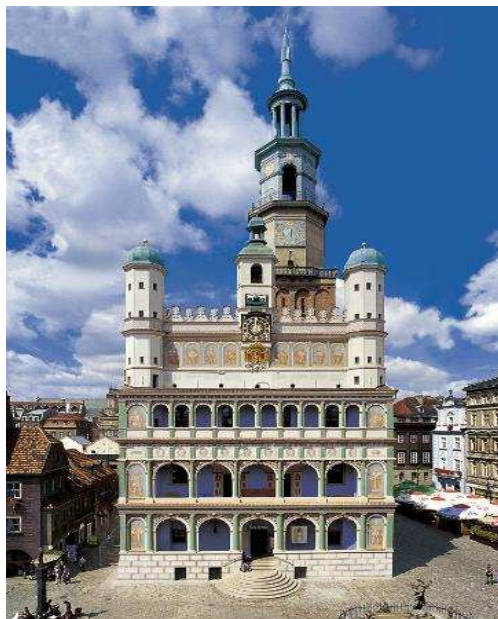
Liczba punktów umożliwiającą kwalifikację do kolejnego etapu: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji weryfikujący pracę –

Zadanie 1. (2 p.)

Na podstawie przedstawionych na zdjęciach budowli, które zostały scharakteryzowane w lekturze *Dziedzictwo dawnej Rzeczypospolitej*, wpisz w wykropkowane miejsca nazwy dwóch typowych dla renesansu elementów architektonicznych.

www.poznan.pl
(dostęp: 4.11.2017).

www.wikipedia.org
(dostęp: 4.11.2017).

A.

B.

Zadanie 2. (4 p.)

Spośród podanych poniżej osób wybierz twórców epoki renesansu i oświecenia, a następnie wpisz ich nazwiska w odpowiednie kolumny tabeli (jedna z postaci nie pasuje do żadnej z epok podanych w tabeli).

Mikołaj Rej, Stanisław Konarski, Gian Lorenzo Bernini, Dominik Merlini, Bartolomeo Berecci

Twórcy renesansowi	Twórcy oświeceniowi
-	-
-	-

Zadanie 3. (2 p.)

Porównaj informacje zawarte w tekście źródłowym z informacjami wynikającymi z mapy i odpowiedz na poniższe pytania.

Źródło nr 1

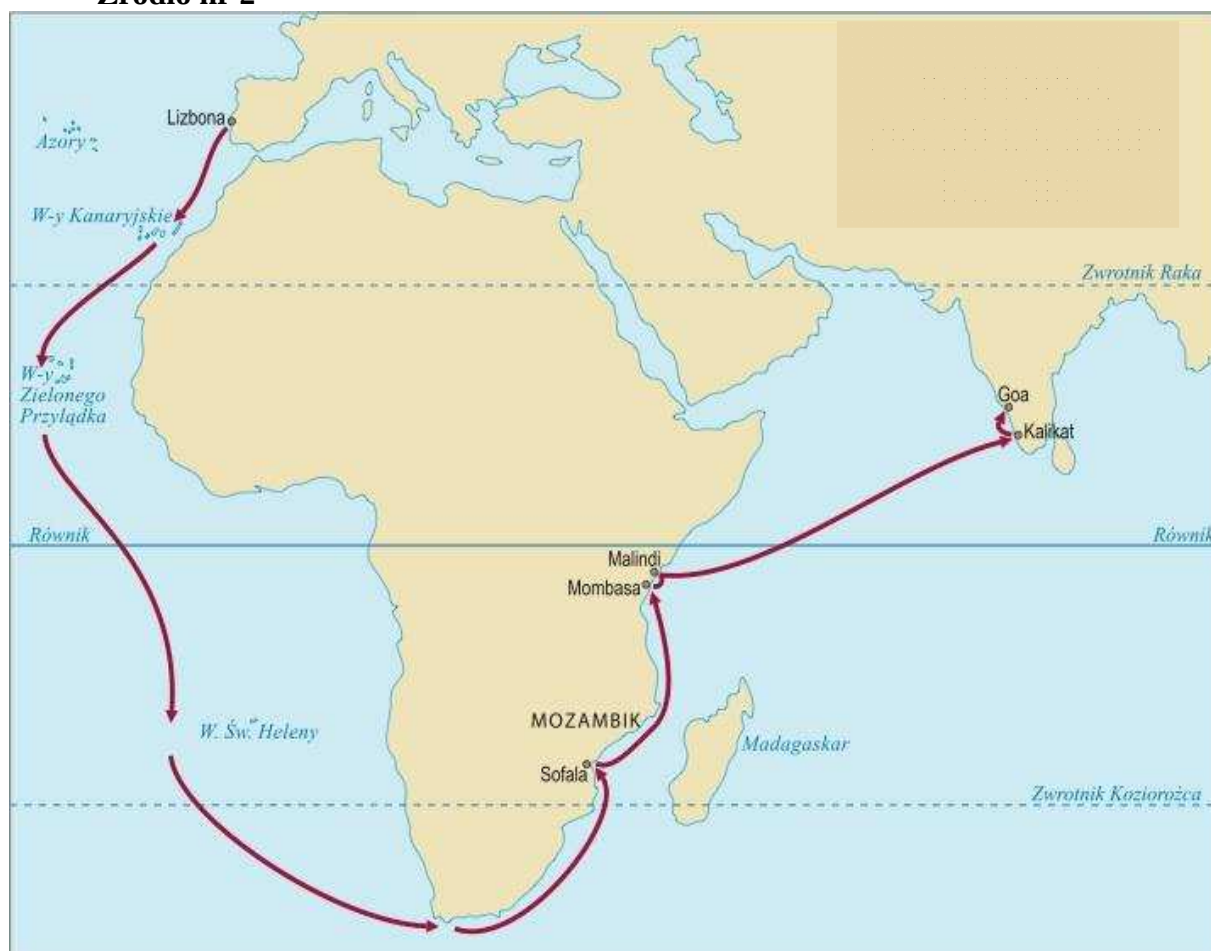
Wiele lat trwały starania żeglarza o możliwość zrealizowania tego pomysłu. Bezskutecznie próbował przekonać do niego króla Portugalii. Dopiero władcy Hiszpanii, Izabella i Ferdynand, po długim namyśle poparli jego plan. Powierzyli mu dowództwo nad niewielką flotą złożoną z trzech karaweli i 90-osobowej załogi.

Po odbiciu od wybrzeży Hiszpanii, wbrew oczekiwaniom, podróż przedłużała się, mijały kolejne tygodnie, a na bezmiarze wód nie było widać najmniejszego śladu lądu. Wyprawa w nieznane budziła lęk załogi, która domagała się zawrócenia z drogi i groziła buntem.

Wreszcie, po dziesięciu tygodniach żeglowania, dostrzeżono ziemię. Radość, a jednocześnie ulga, że udało się bezpiecznie dotrzeć do lądu, opanowała tego dnia załogę. Okazało się, że była to zaledwie mała wyspa leżąca niedaleko wielkiego lądu. O napotkanych tam ludziach odkrywca napisał tak: „Nie różnią się wcale co do wyglądu, obyczajów lub języka i rozumieją się nawzajem (...). Nie spotkałem wśród nich potworów, jak wielu mniemało, ale są to ludzie potulni i dobrotliwi. Nie są też czarni jak Murzyni, włosy mają bowiem gładkie i spadające (...)”.

Na podstawie: J. Klusek, *Polska i świat w dobie Jagiellonów*, Warszawa 2000, s. 88-89.

Źródło nr 2

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 98-99.

**A. Czy przytoczony tekst źródłowy opisuje wyprawę przedstawioną na mapie?
Odpowiedź uzasadnij.**

.....
.....
.....

B. W jakich latach miała miejsce wyprawa przedstawiona na mapie?

.....

Zadanie 4. (5 p.)

Wykonaj poniższe polecenia.

A. Uzupełnij wypowiedź:

W XVI w. pojawiły się dwie różne formy gospodarki rolnej w Europie. Zjawisko to nazywamy dualizmem gospodarczym. Granica między ich zasięgiem przebiegała w przybliżeniu na rzece Na zachodzie rozwinęła się gospodarka, na wschodzie gospodarka -

B. Scharakteryzuj formę gospodarki, która rozwijała się:

na wschodzie -
.....
.....
.....
.....

na zachodzie -
.....
.....
.....
.....

Zadanie 5. (3 p.)

Na podstawie poniższych tekstów źródłowych oraz wiedzy własnej oceń, czy podane w tabeli informacje są prawdziwe czy fałszywe. Wpisz w odpowiednie rubryki tabeli **Prawda** lub **Falsz**.

Zawarta w kwietniu 1570 roku w Sandomierzu ugoda między przedstawicielami różnych wyznań wyróżniła Polskę na tle innych krajów europejskich, ogarniętych wojnami religijnymi. W porozumieniu tym protestanci zobowiązali się rozwiązywać konflikty między sobą w sposób pokojowy, dążyć do ochrony swego wyznania w państwie oraz współdziałać w sporach z katolikami. Ugoda nie objęła wszystkich wyznań, ze względu na zbyt duże różnice w dogmatyce. Szczególnie tych, którzy nie uznawali Trójcy Świętej, przez co byli uważani za bluźnierców przez wszystkie inne obecne w Polsce wyznania chrześcijańskie. Porozumienie było w dużej mierze dziełem szlachty i to pozwala nam spojrzeć na ugodę także od innej strony. Stan szlachecki jako całość dbał o swoje bezpieczeństwo, obawiał się tyranii królewskiej, a także oddania rządów w ręce magnaterii. Obie te siły były w stanie wykorzystać kontrreformację jako pretekst do walki politycznej, w której wyniku straciłby cały stan szlachecki, nie tylko innowiercy (niekatolicy).*

<http://muzhp.pl> (dostęp: 12.10.2017).

A iż w Rzeczypospolitej naszej jest różnorodność niemała ze strony wiary krześcijańskiej, zabiegając temu, aby się z tej przyczyny między ludźmi rozruchy jakie szkodliwe nie wszczęły, które po inszych królestwach jaśnie widzimy, obiecujemy to sobie spólnie za nas i za potomki nasze na wieczne czasy pod obowiązkiem przysięgi, pod wiarą, czcią i sumieniem naszym, iż którzy jesteśmy różni w wierze, pokój między sobą zachować, a dla różnej wiary i odmiany w Kościelech krwie nie przelewać ani się penować odsądzeniem majątności, poczciwością, więzieniem i wywołaniem i zwierzchności żadnej ani urzędowi do takowego progresu żadnym sposobem nie pomagać. I owszem, gdzie by ją kto przelewać chciał, z tej przyczyny zastawiać się o to wszyscy będziemy powinni, choćby też za pretekstem dekretu albo za postępkami jakim sądowym kto to czynić chciał.

Wszakże przez tę konfederację naszą zwierzchności żadnej nad poddanymi ich, tak panów duchownych, jako i świeckich, nie derogujemy i posłuszeństwa żadnego poddanych przeciwko panom ich nie psujemy. I owszem, jeśliby takowa licencyja gdzie była pod oblikiem wiary, tedy jako zawsze było, będzie wolno i teraz każdemu panu poddanego swego nieposłusznego tam, tak w duchownych, jako i świeckich rzeczach podług rozumienia swego skarać.*

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 192.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Ugoda sandomierska, zwana consensusem, zakładała kompromis i współpracę pomiędzy kalwinami, luteranami, braćmi czeskimi i arianami.	
B.	Treść konfederacji warszawskiej odwoływała się do walk religijnych w Europie, przede wszystkim do nocy św. Bartłomieja we Francji.	
C.	W obu aktach pojawił się kontekst społeczny - szlachta, niezależnie od wyznania, dążyła do utrzymania swej nadrzędnej pozycji w państwie.	

* zachowano oryginalną pisownię

Zadanie 6. (2 p.)

Poniższa ilustracja przedstawia wykorzystanie w praktyce bardzo ważnego wynalazku. Na jej podstawie oraz korzystając z wiedzy własnej, wykonaj poniższe polecenia.

www.poesias.cl (dostęp: 27.10.2017).

A. Jaki wynalazek przedstawiono na ilustracji? Wy tłumacz, na czym polegało jego działanie.

.....

.....

.....

.....

B. Wyjaśnij, jakie było znaczenie powyższego odkrycia dla ówczesnej Europy i świata.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (4 p.)

Dopasuj poniższe wydarzenia dotyczące polityki zagranicznej ostatnich Jagiellonów do władcy, za którego panowania miały miejsce (jedno z wydarzeń nie pasuje do żadnego z władców).

- A. Hołd Gotarda Kettlera
- B. Zjazd w Wiedniu
- C. Rozejm w Jamie Zapolskim
- D. Hołd pruski
- E. Wojna o Inflanty

	Władca	Wydarzenie
A.	Zygmunt Stary	
B.	Zygmunt August	

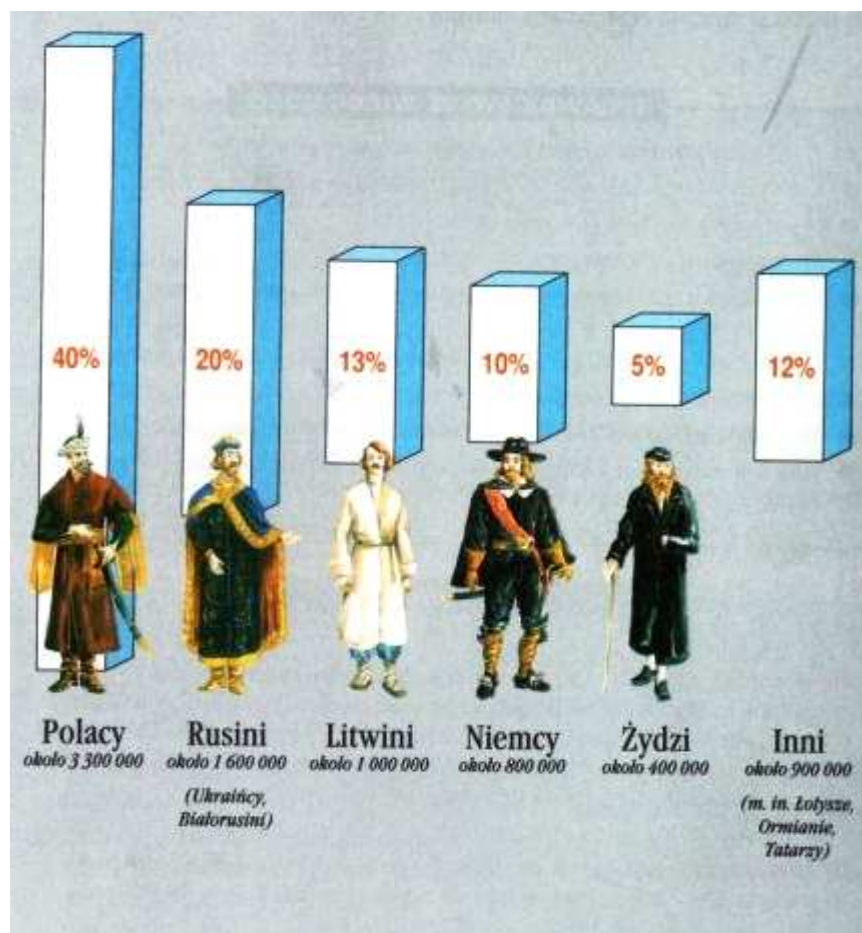
Zadanie 8. (1 p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli bitwy. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Bitwa pod Kłuszynem	
B.	Wyprawa na Wielkie Łuki	
C.	Bitwa pod Kircholmem	
D.	Bitwa pod Orszą	

Zadanie 9. (2 p.)

Na podstawie przedstawionej na ilustracji struktury społecznej Rzeczypospolitej Obojga Narodów oceń, czy podane w tabeli informacje są prawdziwe czy fałszywe. Wpisz w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

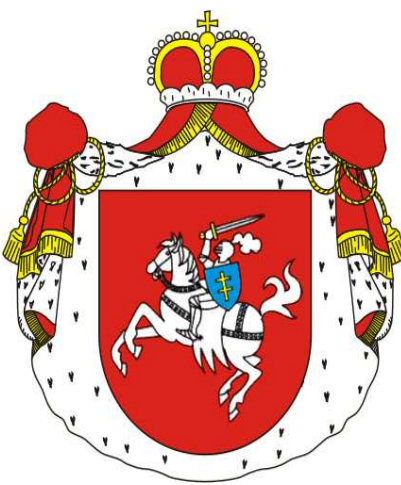

Na podstawie: J. Klusek, *Polska i świat w dobie Jagiellonów*, Warszawa 2000, s. 175.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Po zawarciu unii lubelskiej nowa nazwa państwa - Rzeczpospolita Obojga Narodów - oznaczała połączenie dwóch narodowości o największym udziale procentowym w strukturze państwa.	
B.	Następstwem unii lubelskiej było pojawienie się na terenie Rzeczypospolitej konfliktów wewnętrznych o charakterze narodowościowym i społecznym, jak np. powstania kozackie.	

Zadanie 10. (4 p.)

Uzupełnij poniższą tabelę. W wykropkowane miejsca wpisz nazwy wspólnych elementów w funkcjonowaniu Rzeczypospolitych Obojga Narodów.

Organizacja Rzeczypospolitej Obojga Narodów po unii lubelskiej		
		
	Wspólne elementy funkcjonowania państwa	
	A. B. C. D.	

Na podstawie: J. Klusek, *Polska i świat w dobie Jagiellonów*, Warszawa 2000, s. 174.

Zadanie 11. (4 p.)

Uzupełnij tabelę, w której podane zostało znaczenie pojęć charakteryzujących funkcjonowanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów w czasie bezkrólewia.

	Treść pojęcia	Pojęcie
A.	Związek powoływany do życia na czas bezkrólewia dla utrzymania porządku i zachowania praworządności.	
B.	Pierwszy sejm bezkrólewia, którego zadaniem było ustalenie terminu, miejsca i przebiegu wolnej elekcji.	
C.	Zasada, według której w sejmie elekcyjnym miał prawo uczestniczyć każdy szlachcic.	
D.	Pochodzący z łaciny tytuł noszony przez zastępcę króla na czas bezkrólewia.	

Zadanie 12. (2 p.)

Poniższy tekst jest fragmentem dokumentu, który zawierał osobiste obietnice monarchy, zaprzysięgane w czasie wolnej elekcji. Po zapoznaniu się z nim odpowiedz na poniższe pytania.

Aby były pewne pakta między Koroną Polską a Królestwem Francuskim..

Aby naszym kupcom wolno było jeździć do Francji.

Aby król do Korony z państw swych powinien był wnoszać na każdy rok czterokroć sto tysięcy i pięćdziesiąt tysięcy złotych.

Aby wszystkie długi królewskie i Rzplitej popłacił.

Aby Akademię Krakowską restaurował i ludzie uczone swym kosztem w niej chował.

Aby przynajmniej sto szlachciców polskich kosztem swym w akademie paryskiej wychowywał.

*Aby tu cudzoziemców żadnych król nie chował, a te co by z nim przyjechali, żeby precz odesłał.**

Na podstawie: I. Lewandowska, *Scenariusze lekcji historii*, Ustroń 2006, s. 117-118.

* zachowano oryginalną pisownię

A. Jaką nazwę nosił cytowany dokument?

.....

B. Podaj imię i nazwisko rodowe (przydomek) władcy, który miał spełnić zawarte w nim obietnice.

.....

Zadanie 13. (2 p.)

Przyjrzyj się przedstawionej na zdjęciu budowli i odpowiedz na pytania.

A. W jakim stylu została zbudowana budowla przedstawiona na zdjęciu?

.....

B. Jakim pojęciem określamy element ozdobny zaznaczony strzałkami?

.....

Zadanie 14. (4 p.)

Przeczytaj fragmenty piosenki *T-raperów znad Wisły* i wykonaj polecenia.

Kiedy to pod wodzą Szeina
Obce wojska chciały wejść na
Naszą ziemię – dał po głowie
A następnie w Polanowie

Tryumf zwieńczył (...)

Chciał bić Szweda, a nie w pakty
Wchodzić z nim, lecz ogół szlachty
Ani myślał w szranki stawać
W pewnej Wsi, więc rozejm zawarł.

Jak już ducha król oddawał
Bardzo przykra zaszła sprawa
B. Chmielnicki (pan na Siczy)
Niczym w ringu nas wyliczył.

Na podstawie: I. Lewandowska, *Scenariusze lekcji historii*, Ustroń 2006, s. 127.

- A. Wpisz do tabeli wydarzenia historyczne, do których nawiązują fragmenty piosenki *T-raperów znad Wisły*. Podaj lata, w których miały miejsce.**

Wydarzenie	Rok
.....	
.....	
.....	

- B. Podaj imię króla, w trakcie panowania którego miały miejsce przytoczone w piosence wydarzenia.**

.....

Zadanie 15. (4 p.)

W lekturze *Dziedzictwo dawnej Rzeczypospolitej* autor zawarł tezę: *Pojęcie antemurale niemal od początku posiadało podwójne ostrze: wyznaniowe oraz cywilizacyjno-polityczne*. Na podstawie artykułu wykonaj poniższe polecenia.

A. Wytlumacz pojęcie *antemurale*, uwzględniając dwa aspekty, o których mowa w przytoczonej tezie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. Podaj dwa wydarzenia, do których odwołał się autor w celu potwierdzenia cytowanej tezy.

-

-

Zadanie 16. (3 p.)

Na podstawie lektury *Dziedzictwo dawnej Rzeczypospolitej* rozpoznaj przedstawione poniżej monety. W wykropkowane miejsca wpisz ich pełne nazwy (np. półkopek Zygmunta Augusta).

Na podstawie: *Dziedzictwo dawnej Rzeczypospolitej*, cz. 1, s. 13.

A.

Na podstawie: *Dziedzictwo dawnej Rzeczypospolitej*, cz. 4, s. 12.

B.

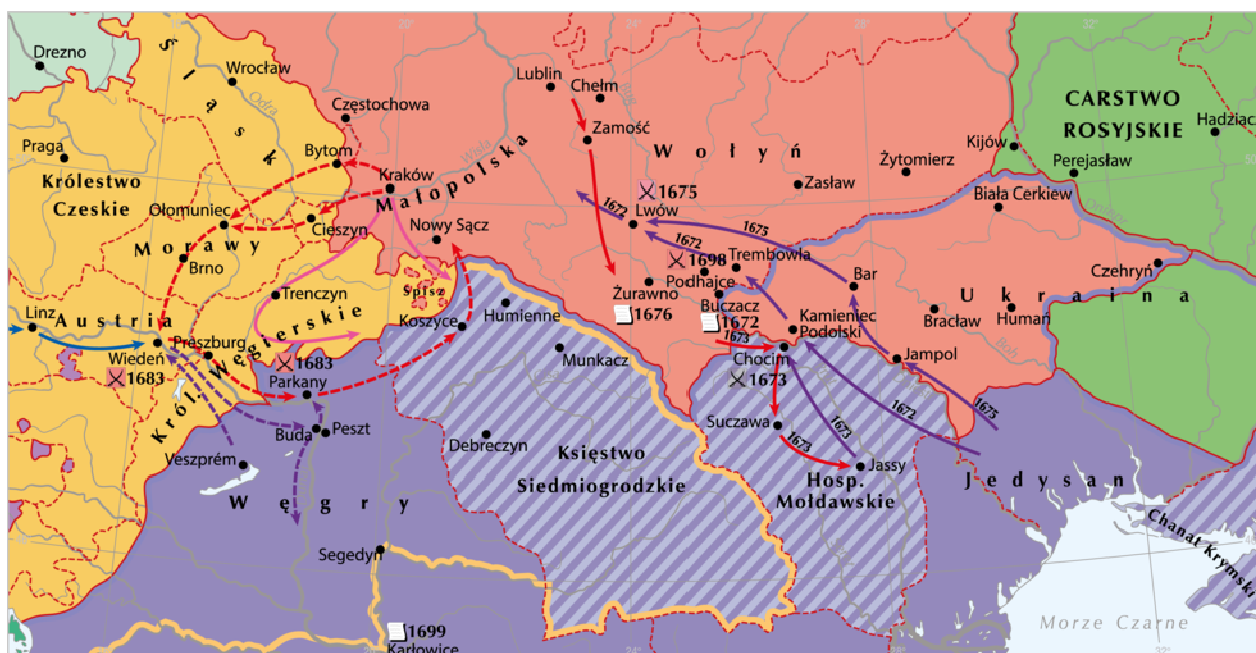

Na podstawie: *Dziedzictwo dawnej Rzeczypospolitej*, cz. 4, s.13.

C.

Zadanie 17. (2 p.)

Podaj tytuł poniższej mapy, uwzględniając temat i czas.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych*, Czasy nowożytne, Toruń 2004, s. 82-83.

.....

Zadanie 18. (3 p.)

W państwach sąsiadujących z Rzeczpospolitą Obojga Narodów władcy przeprowadzili reformy w duchu absolutyzmu oświeconego. Wskaż prawidłowe odpowiedzi w zadaniach odnoszących się do tych reform.

- A. Reformy podatkowe, edukacyjne, sądownicze i społeczne rozpoczęły się w Austrii za panowania:**
1. Józefa II
 2. Marii Teresy
 3. Karola VI
- B. Nowy uproszczony rosyjski alfabet (graždanka), został wprowadzony przez:**
1. Piotra I
 2. Katarzynę II
 3. Aleksandra I
- C. Obowiązek powszechnej nauki dla mężczyzn jako pierwszy wprowadził władca:**
1. Austrii
 2. Prus
 3. Rosji

Zadanie 19. (1 p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia mające miejsce w czasie Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Wprowadzenie republiki we Francji	
B.	Zburzenie Bastylii	
C.	Uchwalenie <i>Deklaracji praw człowieka i obywatela</i>	
D.	Wielki Terror	

Zadanie 20. (2 p.)

Jakie wydarzenie związane było z wydaniem dokumentu, którego fragment cytowany jest poniżej? Podaj datę tego wydarzenia.

Uważamy następujące prawdy za oczywiste: że wszyscy ludzie stworzeni są równymi, że Stwórca obdarzył ich pewnymi nienaruszalnymi prawami, że w skład tych praw wchodzi prawo do życia, wolność i dążenia do szczęścia. Że celem zabezpieczenia tych praw wyłonione zostały wśród ludzi rządy, których sprawiedliwa władza wywodzi się ze zgody rządzonych. Że jeżeli kiedykolwiek jakakolwiek forma rządu uniemożliwiałaby osiągnięcie tych celów, to naród ma prawo taki rząd zmienić lub obalić i powołać nowy, którego podwalinami będą takie zasady i taka organizacja władzy, jakie wydadzą się narodowi najbardziej sprzyjające dla ich szczęścia i bezpieczeństwa. Roztropność, rzecz jasna, będzie dyktowała, że rządu trwałego nie należy zmieniać dla przyczyn błahych i przemijających; Doświadczenie zaś wykazało też, że ludzie wolą raczej ścierpieć wszelkie zło, które jest do zniesienia, aniżeli prostować swoje ścieżki przez unicestwienie form, do których są przyzwyczajeni. Kiedy jednak długi szereg nadużyć i uzurpacji, zmierzających stale w tym samym kierunku, zdradza zamiar wprowadzenia władzy absolutnej i despotycznej, wówczas ich słusznym i ludzkim prawem, ich obowiązkiem staje się odrzucenie takiego rządu oraz stworzenie nowej straży dla swego przyszłego bezpieczeństwa.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s. 17.

Wydarzenie

Rok

Zadanie 21. (1 p.)

Która z poniższych zasad nie była zaliczana do praw kardynalnych?

- A. elekcja vivente rege
- B. liberum veto
- C. prawo wypowiedzania posłuszeństwa królowi
- D. wyłączność szlachty do sprawowania urzędów

Zadanie 22. (1 p.)

Wybierz odpowiedź zawierającą uporządkowane chronologicznie wydarzenia.

- A. rozpoczęcie obrad Sejmu Wielkiego, konfederacja targowicka, powstanie kościuszkowskie, sejm konwokacyjny
- B. sejm konwokacyjny, powstanie kościuszkowskie, konfederacja targowicka, rozpoczęcie obrad Sejmu Wielkiego
- C. sejm konwokacyjny, rozpoczęcie obrad Sejmu Wielkiego, konfederacja targowicka, powstanie kościuszkowskie
- D. powstanie kościuszkowskie, sejm konwokacyjny, konfederacja targowicka, rozpoczęcie obrad Sejmu Wielkiego

Zadanie 23. (2 p.)

Na podstawie tekstu źródłowego i obrazu wykonaj poniższe polecenia.

Źródło nr 1

*Staś Świstacki stał na prawem,
Głowacki na lewem,
Jak ów stary Waligóra
Podpierał się drzewem;
Długie wąsy mu spadały
Aż na białą świtę,
Na koszulę rozrzuconą,
Piersi niezakryte
I pośrodku, i na przodku,
Jak ongi do sieczki...
Podniosły się przed Kościuszką
Na kosach czapeczki,
Pokłonił się naród wiejski
Jak zboże wietrzyku
„Wiwat! – krzyczą – najmiłszy
Ojcie Naczelniku!”*

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s. 89.

Źródło nr 2

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s. 96.

A. Udowodnij, że powyższe źródła odnoszą się do tego samego wydarzenia.

.....

.....

.....

.....

B. Jaki był bezpośredni skutek konfliktu zbrojnego przedstawionego na obrazie?

.....

.....

Brudnopis